

2 CENTESIMI

Prendilo za Monar. la
maka 4 K za 3 mjesca.
Pojedini broj 2 para.

Abbonamento per la
Monarchia: Corona 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 2. sem.

Abbonamento für die
Monarchie: Vierteljahr
4 K, einzeln Nummer
2 Heller.

OMNIBUS

Izrazi svaki dan onim nedjelje i svjetka
s 11 ura prije podne.

Ecco ogni giorno eccettuate le demo-
strazioni e feste alle 11 ant.

Ercheint täglich außer an Sonn- und
Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

2 HELLEN

Za vrštenje objava u
Malom oglasniku "plata
za svaki ried 3 para.
Najmanja pristojba 80 p.

Per le inserzioni d'arvial
nel "Notiziario d'affari"
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
30 centesimi.

Judoa Wori, un "Kliema-
Anzeiger" kontet 2 h.
Dis. adiradje Taxo 30.0

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr., PULA — Via Glufik br. 1.

Note adriatiche.

X.

A ché le ricchezze naturali?

Se osserviamo i progressi fatti da tutte le altre provincie dell'Impero di fronte alla Dalmazia popolata da seicento mila abitanti, ricca di prodotti della terra, di miniere non ancora esplorate, di fiumi di una potenzialità incontestabile, essa è con tutto ciò povera, perchè priva di comunicazioni rappresentata da uomini i quali, pur avendo fatto sentire la loro voce pel bene materiale di questa sventurata provincia, non ebbero l'energia di fare esaurire i laghi, e la loro voce rimase sempre quella del deserto. Invece, utilizzando la potenzialità dei principali quattro fiumi Narenta, Krka, Cetina e Zermanja, si potrebbe mettere in movimento tutte le immaginabili fabbriche e moini da centuplicare l'esportazione. I prodotti greggi di cui la Dalmazia abbonda, qualora venissero lavorati razionalmente, darebbero milioni di guadagno. Non fiorebbero allora, come adesso, l'eterna vergogna dell'emigrazione, la quale ha spopolato questa terra ed ha contribuito largamente, al pari di gli italiani, alla ricchezza delle Americhe, dove si lavora la terra e non si patisce la fame.

Se le Americhe non avessero prima provveduto a tutte queste forze rurali che giungono a carichi pieni, come avrebbe impedito che non succedessero delitti? La fame è cattivo consigliere e lo prova i delitti che si commettono in questa decrepita Europa, dove si spendono milioni per sostenere in essere una politica battagliera, la quale uccide ogni alta opera materiale pel benessere comune.

L'epoca attuale informi!

Si fondano società di protezione per proteggere gli animali contro i maltrattamenti e contro la fame, ma non si fondano asili per la povera infanzia delle montagne, dove il freddo e la fame abbruttisce l'anima e ramolisce le forze fisiche.

Giunti ad una certa età, la gioventù s'imbarca, emigra o senza pensare ai pericoli, scende l'oceano come fosse un lago ed abbandona genitori e patria, maledicendo al proprio destino.

Queste piaghe umane si riscontrano maggiormente nel montano della Dalmazia, dove mancano comunicazioni ed ogni altro provvedimento. Nelle città, i ricchi fondarono qualche cosa di buono, ma nelle montagne chi vi pensa?

E' così, che la Dalmazia va spopolandosi di giorno in giorno, per lasciare terre incolte ed improduttive cui un saggio Governo dovrebbe provvedere.

Quante vittime ha divorato il mare? Perchè per andare per mare, bisogna disprezzare la vita. E quali compensi trova l'uomo di mare, dopo di avere lottato contro gli elementi? Unico conforto che gli resta è quello di avere sopravvissuto a tante privazioni, contribuendo avendo col suo coraggio alla ricchezza altrui.

Assai negro conforto — diremo noi — se l'uomo di mare nella sua vecchiaia è costretto a ricorrere al Pio fondo di marina per ricevere un sussidio mensile di poche corone.

Egli è quindi urgente il bisogno, che nelle montagne della Dalmazia si fondi delle scuole agrarie con asili per coloro che vi si dedicano, giacchè tutto proviene dalla terra, ed è a questa, che un saggio governo, deve pensare.

In Dalmazia vi sono ginnasi in tutte le principali città, seminari e nove vescovi, vi sono dei bellissimoi monumenti religiosi che contrastano con certi caseggiati, oramai logori dal tempo. Esistono preparandi per maestri e maestre, istituti di educazione, scuole reali ed elementari. Ma quello che manca è la scuola agraria ed una scuola tecnica, pratiche del tutto e l'una e l'altra.

Cotali due istituti, in aggiunta ad una scuola veterinaria è quello che veramente occorre in una provincia eminentemente agricola.

L'ingegneria avrebbe largo campo di che occuparsene, in un paese come il nostro, ove vi sono delle miniere da esplorare e fiumi da utilizzare.

Finora abbiamo una informata di legali, medici e sacerdoti, la cui missione è quella di esercitare la loro professione, la quale si stacca da tutto il resto che richiede l'ambiente. Segnatamente nella parte alpestre, inaccessibile e faticosa per difetto di comunicazioni terrestri, la scuola agraria e la veterinaria darebbero vita a quelle contende morte e nel pari tempo ubertose. Il taglio di boschi e l'impianto di nuovi arbusci darebbe lavoro all'industria. Che l'industria, per così dire, non si conosca ancora in Dalmazia, dove i fiumi scorrono, danneggiando anzichè giovando, o perdono miseramente, è cosa veramente deplorabile. Tanti sono i prodotti del secolo che le industrie potrebbero fiorire in ogni sua parte. Sono gli italiani venuti a Sebenico a sfruttare il fiume Krka, il quale esiste dacchè il mondo esiste. L'ingegneria se fosse stata coltivata in Dalmazia, come altrove, avrebbe fatto progressi in tutte le direzioni.

Ecco, dunque i provvedimenti che s'impongono ad un Governo per migliorare le condizioni miserande di una provincia la quale paga imposte e dà il contingente nell'armata di terra e di mare al pari delle altre, senza avere i benefici che le altre da gran tempo possiedono.

Xijio.

HRVATSKA STRANA.

Dolnja Austrija i sveobće izborno pravo.

Poznato je obćenito, da su bili a i danas su još veliki protivnici sveobćeg izbornog prava u Austriji pristae t. zv. liberalne stranke, kod nas Talijani a po ostaloj Austriji Niemci, privrćenici slobodnih mišl. To su većinom ljudi, kojima je uvijek na jeziku sloboda, liberalizam, a u istinu su to ljudi koji gaze slobodu i prieće širim slojevima pučstva da dodju do slobode i napredka kol u kultur. om toli u socijal. cam pogledu.

Protivnici su pak sveobćem izbornom pravu, da i niži stališi pučstva utječu i imadu svoj glas u administrativnim poslovima zemlje, jer su predviđali, da će uvedenjem sveobćeg izbornog prava izgubiti svoju vlast. Dakle tim ljudima je

najviše stalo do vlasti, udobnog gospodstva, nego li da dodje do izražaja slobodne volje naroda. Uvedenjem sveobćeg izbornog prava u Austriji izgubili su ti lažni liberalci, Talijani i Niemci, svoju vlast nad narodom i zato njihova protivnost, jer su hijei vladati nad narodima proti volji naroda. Zato svagdje kod svih izbora stupaju proti masi pučanstva i sluzu se, gdje ne mogu sami prodrieti, sa svakim neprijateljem naroda i poduzimaju sve samo da ne dodje Jo pravog izražaja narodae volje. Tako rade naši Talijani ovdje u Istri i drugdje, tako rade Niemci i socijalisti.

Prije toga vikali su a i sada viču svi ti na našu hrvatsku stranku, da smo popoeci, mračnjaci, natratnjaci i što li sve ne, a baš politika svih naših prvaka i ciele naše stranke isla je i sada još uvijek ide za time, da se narodu dade što veća sloboda i prilika, da izrazi što više slobodnju svoju volju i nječe u poslove države, koji se najviše njega tieu, a ne da gospoda o njegovoj koji bez njega rade što ih volja. Taj isti program provadja i krćansko-socijalna stranka, osobito u njemačkim pokrojinama Austrije te bira obekim plodove.

Kao što je naš narod u Istri lanjske godine a i ove kod netom minulih izbora jasno i glasno progovorio, da je žedan slobode i napredka, što su mu tobožnji liberalni Talijani uskraćivali — o čem ćemo poveti paralelu o našim i talijanskim glasovima u jednom od narednih brojeva — tako je i narod ostalih dijelova monarhije svojim slobodnim glasom potisnuo u kut laži-liberalce i dao povjerenje stranki, koja se iskreno bori za što širu slobodu naroda. Iznatno ovdje nekoliko izbornih podataka iz netom obavijenih izbora obće kurije na temelju sveobćeg prava glasa u Dolnoj Austriji. U kotaru Waidhofen izabran je krćanski socijalac sa 15.258 glasova, socijalista dobio je 559 a njemac-narodnjak (liberalac) 3812 glasova. — U kotaru Horn izabran je krćcan. socijalac sa 14.695 glasova, socijalista dobio je 408 a Niemac-liberalac 6420 glasova. U kotaru Korneuburg izabran je krćcan. socijalac sa 25.570 glasova, socijalista dobio je 763 a Niemac liberalac 711 glasova; u kotaru Sankt Pölten izabran je krćcanski socijal sa 9268, u kot. Zwettl sa 7144, u kotaru Wiener-Neustadt sa 20.000, u kot. Hainfeld sa 16.555 glasova.

To su hladne brojke, koje govore; tu nema vike ni sajmaitne halabuke socijalista o slobodi, o pravima naroda, — tu očito progovara slobodna svijest i volja naroda. Komenata daljnjih ne treba.

VIESTI.

Mjestne.

Hrvatsko kazalište u Pali.

Sineć nam nasi dilantni dramskog odjeka Sokola priredise četvrtu predstavu prikazivanjem igrokaza „Milan, i njegovo diete“. Premda je ovaj komad vrlo tešk, osobito za dilantne, ipak su naši predstavljači pod vrstaim vodstvom svojih učitelja gdje. Prugovečki i g. Veselinovića častno odigrali svoje uloge. Zasluzuju da posebice pohvalim gdje. Zenterović, koja je majstoraki odigrala partiju Marije, mlinarove kćeri.

Veseli nas istaknuti da se obćenito sve vite zanima za ove predstave, tjer je sineć bila kuća-dubkom puna. To je znak da naši „gluuci“ dobro izvršuju svoju zadaću. Samo napred!

Razne.

+ Josip Ptašinski.

Ptašinski Josip je umro — kako čitamo u češkim novinama — dne 30. septembra u Moravskoj Ostravi. Rodjen u Moravskoj, poriekla, kako je i sam rado izicao, poljskoga, svršio je god. 1888. bogoslovne nauke u Gorici te stupi u službu biskupije Porečko-Puljske. Mnogo je godina upravljao župom Sv. Ivana od Šterne a bio je poznat našem narodu širom Istre.

Pred 3-4 godine je istupio iz Porečke biskupije te preiao u Ameriku, da ondje vrši svećeničku službu. Od tog se doba o njemu ovdje kod nas malo što čulo, dok eto nas iznenada žalostna viest o preranoj njegovoj smrti. P. u m. *

UZI izbori u I. kotaru V. kurije.

Jučer se je u prvom kotaru pete kurije obavio uži izbor između talijanskog liberalca Dra. Apolonio i talijanskog klerikalca Spadaro. Izabran je u utem izboru Dr. Apolonio, za koga su glasovali i socijalisti.

UZI izbori u Dalmaciji

U užim izborima u Spljetu između dra. V. Mihaljevića i dra. Smodlake izabran je dr. Mihaljević, a u Makarskoj don Ribčić od hrvatske stranke proti pravašu Klariću sa jednim glasom većine.

U subotu birao je veleposjed te su izabrana 4 talijanaša i 4 Hrvata.

Njemački car u Beču.

Sutra dolazi u Beč njemački car Vilim, koji će biti gostom pristolonasljednika Franja Ferdinanda. Njemački car ostat će u Beču do 6. o. mj. te će posjetiti i našega cara i kralja.

Stečaj Frank Zotti i dr.

Hrvatska poljodjelska banka primila je iz Amerike obavijest upravitelja stečajnice Frank Zotti i dr. da dugovi Zottievi iznose 600.000 dolara, našeg novca oko 3 milijuna kruna, došim imovina broji samo oko 100.000 dolara, našeg novca oko 50 hiljada kruna. Ako se uzmu u obzir dosta veliki stečajni troškovi ne će vjerovnici skoro ništa dobiti ili pak tako malo, da ne će ni troškovi skopćani sa prijavom tražbine biti pokriveni.

Nemoguće dakle pruzeti nikakovu odgovornost i obećanje, da će naši zemljaci iz te stečajnice išta dobiti ne može. Hrvatska poljodjelska banka u toj stvari više posredovati.

Hrvati i Hrvaticke!

Sjetite se svakom agodom • Družbe sv. Ćirila i Metoda • za Istru. Upotrebljavajte Družbine marke, a svaka zapada samo i novčić. Kupujte uvijek Družbine žigice, cigaretni papir i druge proizvode.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DR. Odgovorni urednik: ANTE VOLARIĆ.

Mali oglasnik.

Piccolo notiziario.

KUPUJE SE mali ručni vozic na dva kočka (rola). Ponude kod uredništva lista «Omibus».

Trgovcima i raznim gospodarskim društvima na znanje: U našoj „Narodnoj Tiskari Laginja i drug.“ mogu se dobiti razne trgovačke i zapisničke knjige uz jeftinu cenu. 52
 Pnečim školama i konsumnim društvima preporuča se osobito naša „Narodna Papirnica“ za nabavu raznih školskih teka i risanka kao i pločice i ine školske potreboće, te sve knjige i tiskane potrebe za konsumna društva. Preprodavačima znatan popust. 52a

PEČATE

Iz GUME izrađuje tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

MOLBE

za biti pregledan kod vojničke stavne izvan svojega kotara i molbe za dobiti pogodnosti navedene u par. 31, 32, 33, 34 vojničkog zakona, obavlja Pisarna za vojničke poslove **EDUARD R. v. CAVALLAR** PULA, Piazza Carli N. 1, I.

Diffondete l' „Omnibus“

PEKARNA

Ljudevit Dekleva

Via Campo Marzio br. 5 — Podružnica Via Veterani br. 1.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale. Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

PANIFICIO
Lodovico Dekleva

Via Campo Marzio N. 5 — Filiale Via Veterani N. 1.

Vendita pane fresco tre volte al giorno.

Servizio diretto a domicilio e nei pubblici locali. Vendita farine d'ogni qualità dai migliori mulini a prezzi di giornata. Servizio celere e inappuntabile.

J. Kopač
 Svjećarna na paru
J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.
 Preporuča pred. svećenstvu, svjetnom starišinstvu, p. o. vlastnom obdaru svjedoč. iz prijedloga pjevaloga voaka. Kibogram po K 5. Za prijedlog jamčim: K 2.000. Tamjan Myrrha, Stryan, štira i staklo za svjetlo svjetlo po jeftinij cijeni. G. Trgovcima preporučuje svjete za pogreba, za božićno drvo, voštene svjete i med najjeftinija vrsti uz većinu svake cijena. Kod svakog kupljenog svjetla mnoštvo po najjeftinij cijeni.
 Na zahtjev šaljem sliku svjetla.

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plovitbeni red
 za prugu Baška-Rijeka-Baška.
 Vrijedi od 11. listopada 1908. do opoziva.

Neđjelja	Poned. Srijeda Petak	Utorak Četvrtak Subota	Idolazak i Dolazak	Postaje	Idolazak i Dolazak	Utorak Četvrtak Subota	Poned. Srijeda Petak	Neđjelja
Prije podne	Prije podne	Prije podne	odl.	VBaška	dol.	Postoje podne	Postoje podne	Postoje podne
—	—	4:30	dol.	Punat	—	—	6.—	—
—	—	5:30	dol.	—	—	—	4:50	—
5:45	5.—	5:45	odl.	—	dol.	5:15	4:35	4:35
6.—	5:15	6.—	dol.	Krk	odl.	5.—	4:20	4:20
6:10	5:30	6:10	odl.	—	dol.	4:50	4:10	4:10
—	6:45	—	dol.	Beli	odl.	3:35	—	—
—	6:55	—	odl.	—	dol.	3:25	—	—
—	—	6:55	dol.	Glavotok	odl.	—	3:25	—
—	—	7.—	odl.	—	dol.	—	3:20	—
7:30	7:30	7:30	dol.	Malinska	odl.	2:50	2:50	2:50
7:40	7:40	7:40	odl.	—	dol.	2:35	2:35	2:35
8:30	8:30	8:30	dol.	Omišalj	odl.	1:45	1:45	1:45
8:40	8:40	8:40	odl.	—	dol.	1:35	1:35	1:35
9:30	9:30	9:30	dol.	Rijeka	odl.	12:45	12:45	12:45

Uvjetno pristajanje u Staroj Baški. Ravnateljstvo si pridržuje pravo prema okolnostima promjenu plovitbenog reda. Agencija na Rijeci kod gosp. I. Pakušića, Via Andrássy 25. PUNAT, dne 8. listopada 1908.

RAVNATELJSTVO.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju nedruštvenih dionica jednu ili više po iznosu 20.

Prima novca na štednju od svakoga, ako i nije član te zajednice, ali bez ikakvog odštaka.

Vraća na štednju ukoliko iznos od 1000 K bez predhodnog odštaka, a iznos od 1000 K ako se nije kod uplaćivanja engleske zatezovao veći ili manji rok od odštaka, uz odšak od 8 dana.

Zajmovo (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na zajamnicu.

Urođovni sati svaki dan od 9—za sati prije podne i 3—6 sati poslije podne; u noćnja i dionična zatvorena.

Društvena pisarna i blagovani nalazi se u viali Garzara viještica kula (Narodni Dom) prvi put dnevno, gdje se dobivaju paktila informacije.

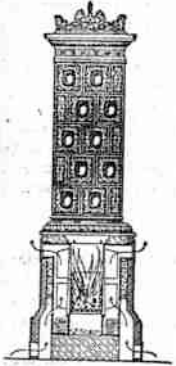
Ravnateljstvo.

Jeder Art Buchbinderarbeiten werden in der Buchbinderei

LAGINJA & Cie., Via Giulia 1

übernommen und billig geliefert.

ŠIRITE I KUPUJTE „OMNIBUS“. DIFFONDETE L' „OMNIBUS“

JOSIP POTOČNIK — PULA

Corsia Francesco Giuseppe, 6.

VELIKO SKLADIŠTE I TRAJNA IZLOŽBA

glinenih peći za sobe i salone, štednjake sa strojem za prištednju goriva, željeznih štednjaka obloženi sa neizgorivim Chamotom, kaea za kupanje iz najfinijih glinenih lončića, podpuno uređene kupaoalice, ploče za podove u kuhinji, hodniku, predvorju, dvorištu, štalama itd. Mosaik-ploče za obložiti stijene, PATENTIRANI uresi za glinene peći, Meidingerovih plašta za glinene peći u svrhu da poveća i usēuva toplinu itd. itd.

Specialiteta: Stroj za prištednju goriva za glinenu peć, dvostrukom brzinom zagrije odaju. — Automatička peć sa regulatorom i trajnom vatrom.

Meteorska peć sa trajnom vatrom. Stroj za uzdržanje vatre za glinenu peć. Štednjaci na plin i drveni ugljen. **NOVO!!** Specijalista u nastavljanju peći i štednjaka. **NOVO!!**

Sve u tu struku zasjecajuće radnje izvršuju se pomno, brzo i jeftino. Uzorci, cijenici i proračuni šalju se badava i franko.